

5.1 Základy společenských věd – vyšší stupeň osmiletého gymnázia a gymnázium čtyřleté

Časové, obsahové a organizační vymezení

Ročník	1.	2.	3.	4.
Hodinová dotace	2	2	2	2

Realizuje se obsah vzdělávacího oboru Občanský a společenskovědní základ RVP G. V předmětu je integrována část vzdělávacích oborů Člověk a svět práce a Výchova ke zdraví. Realizují se tematické okruhy průřezových témat osobnostní a sociální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Pro výuku je k dispozici učebna vybavená didaktickou technikou (dataprojektor) a přístupem k internetu.

Předmět podstatnou měrou přispívá k formování osobnosti mladého člověka, schopného orientovat se v uspořádání a fungování sebe jako psychofyzického jedince, uspořádání a fungování společnosti, jejíž je součástí, dává mu návod, jak žít v souladu s ostatními lidmi a jak se integrovat mezi ostatní.

K tomu předmět vede studenty k aktivnímu získávání informací z oblasti politického, ekonomického dění ve společnosti. Umožňuje jim získávat poznatky z řady humanitních oborů, psychologie, sociologie, politologie, ekonomie, práva, filozofie a dalších. Dává jim příležitost kriticky reflektovat společenskou skutečnost i dění a posuzovat různé přístupy k řešení každodenních problémů a zaujímat vlastní postoje. Přispívá tak k uchování kontinuity tradičních hodnot naší civilizace, posiluje respekt k základním principům demokracie a evropanství. Podporuje vědomí neopakovatelnosti a jedinečnosti života, významu lidské důstojnosti. Přípravuje žáky na odpovědný občanský život v demokratické společnosti.

Výchovné a vzdělávací strategie

Základním záměrem vzdělávání v tomto předmětu je naučit studenty aktivitě, samostatnosti a tvořivosti při získávání poznatků, vytváření dovedností a postojů.

- Učitel vede žáky, aby sbírali informace z nejrůznějších zdrojů (noviny, internet, odborná literatura ...) a vede je tak k orientaci ve zdrojích informací a ke kritickému posuzování hodnověrnosti informací – kompetence k učení, kompetence komunikativní.
- Učitel vede žáky k diskusím na aktuální témata, formuje tak jejich názory a toleranci k názorům druhých – kompetence komunikativní, kompetence sociální a personální, kompetence občanské.

- Učitel klade důraz na mezipředmětové vztahy (historické souvislosti, tradice a kulturní dědictví) – kompetence občanské, kompetence k učení.
- Učitel vede žáky k plnění povinností a zodpovědnému přístupu k zadaným úkolům, rozvíjí u žáků dovednosti práce s informačními a komunikačními technologiemi, učí je samostatně řešit přiměřené úkoly, rozhodovat, v diskusi věcně argumentovat, podporuje schopnost samostatně plánovat a připravovat např. části problematiky ZSV – kompetence k podnikavosti.

ROČ.	TÉMA	VÝSTUP	UČIVO	MP VZTAHY; PRŮZ. TEMATA
1. a V.	<u>Člověk jako jedinec</u>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka ☐ porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví ☐ vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat ☐ porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení ☐ využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní orientace ☐ na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnávání se s náročnými životními situacemi 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Podstata lidské psychiky (září-říjen) ☐ Osobnost člověka (listopad-duben) ☐ Psychologie v každodenním životě (duben-červen) 	<p>Osobnostní a sociální výchova;</p> <ul style="list-style-type: none"> Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti Seberegulace organizační dovednosti Sociální komunikace Morálka všedního dne Člověk a jeho profese, zaměstnání

ROČ	TÉMA	VÝSTUP	UČIVO	MP VZTAHY; PRŮZ. TEMATA
2. a VI.	<u>Člověk ve společnosti</u>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem ☐ respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky ☐ objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích ☐ posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní ☐ objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně-patologického chování na jedince a společnost ☐ rozlišuje složky politického spektra, porovnává přístupy vybraných politických seskupení k řešení různých otázek a problémů každodenního života občanů 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Společenská podstata člověka; předmět sociologie (září) ☐ Společnost a její struktura (říjen-listopad) ☐ Sociální fenomény a procesy (prosinec-leden) ☐ Úvod do politologie, formy a typy státu, Ústava ČR, rozdělení moci ve státě, demokratická společnost a její fungování (leden-květen) 	<p>Osobnostní a sociální výchova;</p> <ul style="list-style-type: none"> Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti Seberegulace, organizační dovednosti Sociální komunikace Morálka všedního dne Spolupráce a soutěž

ROČ.	TÉMA	VÝSTUP	UČIVO	MP VZTAHY; PRŮZ. TEMATA
2. a VI. Pokr.		<ul style="list-style-type: none"> ☐ uvede příklady, jak může občan ovlivňovat společenské dění v obci a ve státě a jakým způsobem může přispívat k řešení záležitostí týkajících se veřejného zájmu ☐ vyloží podstatu komunálních a parlamentních voleb, na příkladech ilustruje možné formy aktivní participace občanů v životě obce či širších společenstvích ☐ respektuje lidská práva a uvážlivě vystupuje proti jejich porušování ☐ uvede okruhy problémů, s nimiž se může občan obracet na jednotlivé státní instituce; zvládá komunikaci ve styku s úřady 		

RO Č.	TÉMA	VÝSTUP	UČIVO	MP VZTAHY; PRŮZ. TEMATA
2. a VI. Pokr .	<u>Mezinárodní vztahy;</u> <u>globální svět</u>	☐ objasní důvody evropské integrace, posoudí její význam pro vývoj Evropy, rozlišuje funkce orgánů EU a uvede příklady jejich činnosti ☐ posoudí vliv začlenění státu do Evropské unie na každodenní život občanů, uvede příklady, jak mohou fyzické a právnické osoby v rámci EU uplatňovat svá práva ☐ uvede příklady činnosti některých významných mezinárodních organizací a vysvětlí, jaký vliv má jejich činnost na chod světového společenství, zhodnotí význam zapojení ČR ☐ uvede příklady institucí, na něž se může obrátit v případě problémů při pobytu v zahraničí ☐ posoudí projevy globalizace, uvede příklady globálních problémů současnosti, analyzuje jejich příčiny a domýšlí jejich možné důsledky	☐ Evropská integrace (květen-červen) ☐ Mezinárodní spolupráce ☐ Proces globalizace (červen)	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech: Žijeme v Evropě Humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce Globální problémy, jejich příčiny a důsledky Globalizační a rozvojové procesy

ROČ.	TÉMA	VÝSTUP	UČIVO	MEZIPŘ.VZTAHY, PRŮŘ. TÉMATA
3. a VII.	Člověk v tržním prostředí	☐ používá základní pojmy ekonomie ☐ objasní vývoj ekonomických teorií v minulosti ☐ rozlišuje a porovná jednotlivé formy podnikání	☐ Základní ekonomické pojmy, typy ekonomik, ekonomické subjekty ☐ Dějiny ekonomických teorií (září)	<ul style="list-style-type: none"> Základní ekonomické pojmy, typy ekonomik, ekonomické subjekty
		☐ vysvětlí mechanismy fungování trhu	☐ Trh a tržní hospodářství ☐ Tržní mechanismus (říjen)	<ul style="list-style-type: none"> Marketing
		☐ vysvětlí podstatu peněz a jejich úlohu v ekonomice ☐ objasní funkci ČNB a její vliv na činnost komerčních bank	☐ Peníze, jejich podstata, inflace ☐ Bankovní soustava (listopad)	<ul style="list-style-type: none"> Peníze, jejich podstata, inflace Bankovní soustava
		☐ objasní funkce státu v tržní ekonomice, principy příjmů a výdajů ☐ rozlišuje základní druhy daní ☐ objasní základní principy sociální politiky státu	☐ Hospodářská politika státu ☐ Fiskální politika, státní rozpočet, daňová soustava ☐ Sociální politika státu (listopad-prosinec)	<ul style="list-style-type: none"> Hospodářská politika státu Fiskální politika, státní rozpočet, daňová soustava Sociální politika státu
	Občan a právo	☐ ovládá základní pojmy práva ☐ uvede základní principy fungování právního řádu ☐ rozliší morální a právní normy ☐ vysvětlí proces tvorby zákonů ☐ rozlišuje odvětví práva, objasní základní náplň jednotlivých odvětví práva	☐ Základní pojmy práva (leden) ☐ Základy ústavního práva ☐ ☐ Občanské právo (únor) ☐ Obchodní právo ☐ Živnostenské právo (březen) ☐ Pracovní právo ☐ Rodinné právo (duben) ☐ Občanské soudní řízení	<ul style="list-style-type: none"> Pracovní právo Bezpečnost práce

			☐ Správní právo (květen-červen) ☐ Trestní právo	
4. a VIII.	Úvod do filozofie	☐ ovládá základní pojmy filozofie ☐ objasní podstatu filozofického tázání ☐ ☐ vysvětlí vztah filozofie k mýtu, náboženství, umění, ideologii	☐ Předmět, vznik a vývoj filozofie (září) ☐ Disciplíny a odvětví filozofie	Osobnostní a sociální výchova
	Dějiny filozofie	☐ rozliší hlavní vývojové etapy evropského myšlení ☐ rozliší a charakterizuje hlavní filozofické směry a jejich představitele ☐ kriticky hodnotí různé metafyzické, noetické i etické teorie	☐ Filozofie v dějinách (září-březen) ☐ – klíčové etapy a směry filozofického myšlení. Orientální filozofie ☐ Antická filozofie ☐ Křesťanská filozofie ☐ Středověká filozofie ☐ Renesanční filozofie ☐ Problém poznání v novověké filozofii ☐ Osvícenství ve filozofii ☐ Filozofie 19., 20. a poč. 21. století	
	Etika	☐ rozliší pojmy etika a morálka ☐ posuzuje jednání člověka z hlediska etických norem ☐ provede zamyšlení nad otázkami praktické a sociální etiky	☐ Etika jako věda o morálce ☐ Základní etické kategorie (duben-květen)	Osobnostní a sociální výchova